

Helseberedskap - krav til kommunen etter lov og forskrift

Frokostmøte 07.03.2025

Ass. fylkeslege Bente Westrum

Statsforvalteren i Innlandet

07.03.2025

Love og forskrifter innen helseberedskap

- Lov om helsemessig og sosial beredskap (helseberedskapsloven) (2000)
- Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap (2001)
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) (2011)
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) (2011)
- Forskrift om miljørettet helsevern (2003)
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven) (1994)
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten (2016)

Krav til helseberedskapsplaner for..

- Helse- og omsorgstjenester (og sosiale tjenester)
- Miljøhendelser som kan ha negativ innvirkning på befolkningens helse
- Smittehendelser

Men først...

Risiko- og sårbarhetsanalyser

ROS-analyse etter forskrift om krav til beredskapsplanlegging mv. (2001) § 3

- Virksomheten skal gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser skaffe oversikt over hendelser som kan føre til ekstraordinære belastninger for virksomheten.
- Risiko- og sårbarhetsanalysen skal ta utgangspunkt i og tilpasses virksomhetens art og omfang.
- Risiko- og sårbarhetsanalysen skal alltid omfatte selve virksomheten, virksomhetens ansvarsområde og lokale forhold som innvirker på virksomhetens sårbarhet.
- Forutsetningene risiko- og sårbarhetsanalysen bygger på skal dokumenteres.

ROS-analyser for miljørettet helsevern (miljøhendelser)

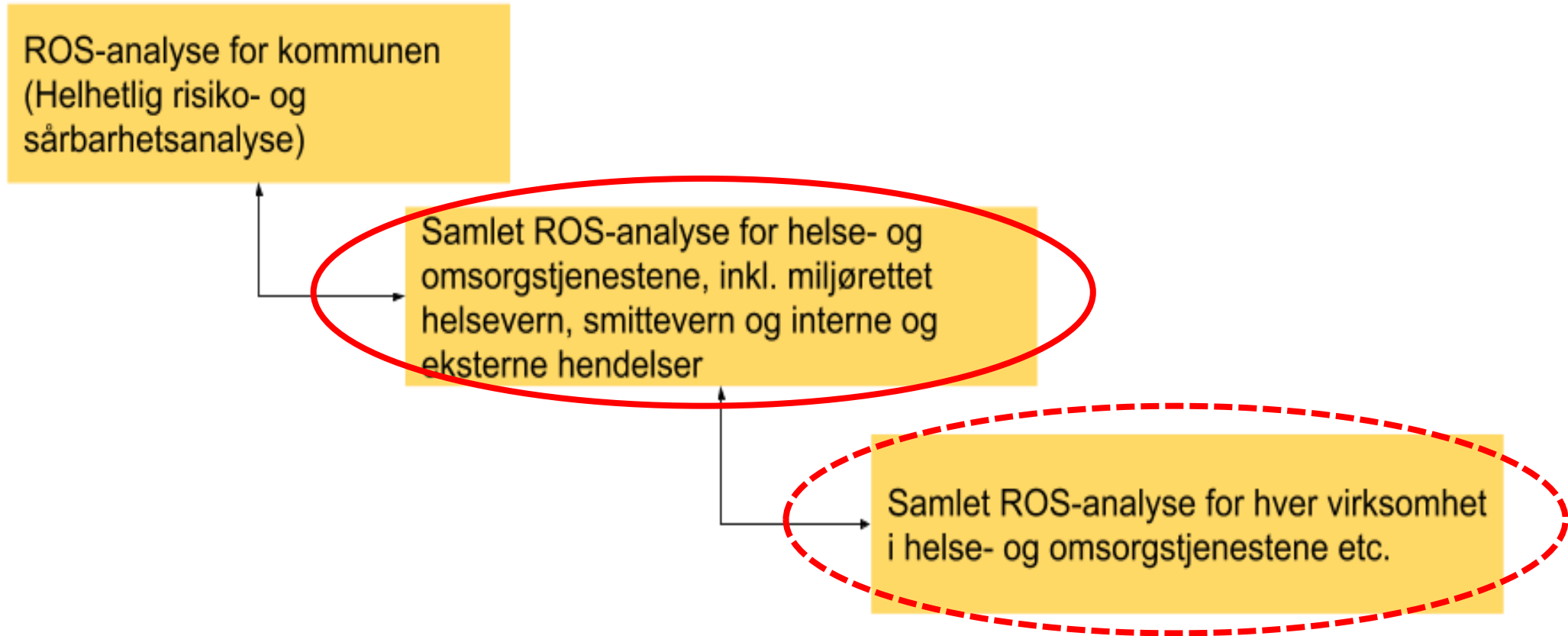
- Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse av faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på befolkningens helse, og legge det til grunn for sin beredskapsplanlegging, jf. helseberedskapsloven § 2- 2. (Forskrift om miljørettet helsevern § 5)
- Miljøhendelser defineres vidt og inkluderer hele CBRNE-området, i tillegg til hendelser som er rent fysiske og ikke inkluderer farlige stoffer (for eksempel jordskred, flom eller andre naturkatastrofer som kan få betydning for befolkningens helse). Miljøhendelser er altså hendelser med både biologiske, fysiske eller kjemiske stoffer eller ukjente miljøfaktorer (merknader til § 5, forskrift om miljørettet helsevern)

ROS-analyse for smitteutbrudd

- Krav til ROS-analyse er ikke direkte omtalt i smittevernloven, men et smitteutbrudd (biologisk hendelse) faller inn under miljørettet helseverns virkeområde.

Kommunalt system for ROS-analyser

Hentet fra «Rettleiar om helse og sosialberedskap i kommunane» (2009) (avpublisert)

Eksempler på risikoområder internt/eksternt

HELSE- OG OMSORGSTJENESTENE

- Ekomutfall
- Strømutfall
- Personellmangel
- Brann og vannskade på lokaler
- Masseskadeulykker
- Svikt i legemiddel-forsyning

MILJØRETTET HELSEVERN

- CBRNE-hendelser eks. Atomhendelse
- Støy
- Luftkvalitet
- Drikke-/badevann

SMITTEVERN

- Pandemi
- Utbrudd av meslinger
- Utbrudd av smittsom meningitt
- Utbrudd av matbåren smitte
- Tuberkulose

Formkrav - analyse

- Alle disse fem trinnene i analysen må være med for at det skal kalles for en «analyse»
- I tillegg bør formalia være med på forsiden:
 - Navn på kommunen
 - Planperioden
 - Dato for revisjon
 - Ansvarlig for revisjon/oppfølging
 - Dato og vedtaksnummer for behandling i kommunestyret/godkjenning.

Tips til risikovurdering

TIPS
Veileder til
helhetlig risiko- og
sårbarhetsanalyse
i kommunen
Revidert 2022 – versjon 1
dsb

Helsedirektoratet
IS-3001
Tips ved risikovurdering
som grunnlag for arbeidet med helse- og omsorgsberedskap i kommunen
Juni 2021

Kommunen skal ha beredskapsplaner for håndtering av alle typer uønskede hendelser, kriser og katastrofer. En slik beredskapsplan skal bygge på en risikovurdering som beskriver om en hendelse kan skje, hva konsekvensene vil bli og usikkerhet knyttet til dette.

I denne forenklete gjennomgangen beskriver vi hvordan det er mulig å gå frem for å vurdere risiko for hendelser som man trenger beredskap og evne til krisehåndtering for. Formålet er å gi støtte og tips til deg som skal organisere og lede arbeid med kartlegging og vurdering av risiko. Denne er spesielt beregnet for deg som er ansvarlig for å bestille eller lede dette arbeidet i en kommune, eventuelt innenfor et virksomhetsområde i kommunen, og som har lite erfaring med slike risikovurderinger fra før.

Gjennomgangen er også relevant for institusjoner innen helse- og omsorgssektoren.

Ambisjonen er å svare ut: **Hva – Hvorfor – Hvordan – Hvem – Når?**

Sjekklisten bygger på krav til risiko- og sårbarhetsanalyse i § 3 i forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap:

Virksomheten skal gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser skaffe oversikt over hendelser som kan føre til ekstraordinære belastninger for virksomheten. Risiko- og sårbarhetsanalysen skal ta utgangspunkt i og tilpasses virksomhetens art og omfang. Risiko- og sårbarhetsanalysen skal alltid omfatte selve virksomheten, virksomhetens ansvarsområde og lokale forhold som innvirker på virksomhetens sårbarhet.

Forutsetningene risiko- og sårbarhetsanalysen bygger på skal dokumenteres.

Avdekket risiko og sårbarhet reduseres gjennom forebyggende og skadebegrensende tiltak. Beredskapsplaner skal sikre en tilstrekkelig produksjon av tjenester ved mulige hendelser knyttet til avdekket risiko og sårbarhet i samsvar med § 4 til § 9 i samme forskrift.

- Helsedirektoratet: [Tips ved risikovurdering som grunnlag for arbeidet med helse- og omsorgsberedskap i kommunen.pdf](#)
- [Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen - Revidert 2022 – versjon 1 | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap](#)

Kommunen skal ha...

- **ROS-analyser** som omfatter uønskede hendelser innen områdene helse- og omsorgstjenester, miljørettet helsevern og smittevern.

- Beredskapsplan for helse- og omsorgstjenestene
- Beredskapsplan for miljørettet helsevern/miljøhendelser
- Smittevernplan, «herunder beredskapsplaner og tiltak»

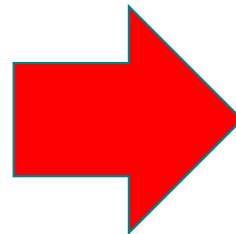

Fra ROS til helseberedskapsplan

Risikobilde helse – og omsorg

		Konsekvens				
		1.Svært lav	2.Lav	3.Middels	4.Høy	5.Meget hgy.
Sårbarhet	5.Svært hgy.					
	4.Høy					
	3.Middels	5B	7	1,2		6A
	2.Lav			5A	3, 4	6B
	1.Svært lav					

Foto: Bente Westrum

Helseberedskapsplan

- for avdekket risiko og sårbarhet v/identifiserte hendelser
- med prosedyrer for å legge om drift og disponere ressurser
- for å sikre en tilstrekkelig produksjon av helse- og omsorgstjenester ved disse hendelsene

Helseberedskapsplan – innhold

- Omfatter de helse- og omsorgstjenester eller sosialtjenester som kommunen er ansvarlig for (f.eks. døgnbasert omsorg, hjemmebasert omsorg, legetjenester, osv.) (Helseberedskapsloven § 2-2)
- Skal inneholde prosedyrer for ressursdisponering og omlegging av drift som sikrer nødvendig tjenesteytelse ved redusert kapasitet i kommunen, eller ekstraordinær belastning på kommunen (forskrift om krav til beredskapsplanlegging mv. § 4)

Kommunestyret skal sørge for fastsettelse av helseberedskapsplanen.

Helseberedskapsplan – forslag til hovedpunkter

Lovgrunnlag

Målsetting

Organisasjonskart, organisering og ledelse

Samordning av planer. Delplaner.

Utarbeidelse, godkjenning og revisjon

Sammenheng med ROS

Forsyningssikkerhet

Økonomi

Kompetanse, opplæring og øvelser

Varslingsplan og liste

Oversikt over personell

Prosedyrer for ressursdisponering og omlegging av drift

Ressursoversikt

Informasjon

Normalisering

Tiltakskort

Avtaler

Beredskapsplan for miljøhendelser

- ... Kommuner skal også utarbeide beredskapsplan for sine oppgaver etter folkehelseloven kapittel 3
...(Helseberedskapsloven § 2-2)
- Bestemmelsen reflekterer kommunens tiltaksplikt ved en miljøhendelse eller mistanke om utbrudd av sykdom knyttet til helseskadelige miljøfaktorer. (Merknad til forskrift om miljørettet helsevern § 5)

Smittevernplan

Kommunelegen skal.. (Smittevernloven § 7-2)

- a) utarbeide forslag til plan for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vern mot smittsomme sykdommer, herunder beredskapsplaner og -tiltak, og organisere og lede dette arbeidet
- b) ha løpende oversikt over de infeksjonsepidemiologiske forholdene i kommunen

...

§ 7-1 Kommunens oppgaver

...

Smittevernplan – tips til innhold

- Formalia; lovgrunnlag, utarbeidelse, godkjenning, revisjon, samordning osv.
- Beskrive lokale forhold og organisering av smittevernarbeidet
- Beskrive art og omfang av de smittsomme sykdommer som forekommer i kommunen, og gjennomføre ROS-analyse
- Beskrive tiltak/prosedyrer på bakgrunn av avdekket risiko og sårbarhet, tiltakskort for særlige tema
- Pandemiplanlegging, infeksjonskontrollprogram, tuberkulosekontrollprogram
- Henwise til smittevernveilederen for generelt fagstoff
- Kontaktlister, ressurslister, varslingslister

Fokus på helseberedskap/beredskap

- Revisjon av lover
 - Helseberedskapsloven, folkehelseloven, smittevernloven
- Totalforsvaret
- Sikkerhetspolitisk situasjon
- Øvre krisespekter

Og takk for meg!

Statsforvalteren i Innlandet

Facebook Statsforvalteren i Innlandet
Nettside www.statsforvalteren.no/in